

- A -zbiór, $|A|$ -liczba elementów zbioru A , czyli *moc* zbioru A .
 Tw. *Prawo mnożenia*. Jeśli $A_1, \dots, A_k$ to zbiory skończone, to $|A_1 \times \dots \times A_k| = |A_1| \cdot \dots \cdot |A_k|$.
 Przykład: Jeśli $A_1 = \dots = A_k = A$ to $A^k = \{(a_1, \dots, a_k) : a_i \in A \text{ dla } i = 1, 2, \dots, k\}$ -wariacje z powtórzeniami. Jeśli $|A| = n$ to $|A^k| = n^k$.
 Jeśli $A = \{0, 1\}$ to A^k -zbiór ciągów binarnych długości k i $|A^k| = 2^k$.

- Tw. *Prawo dodawania*. Jeśli $A_1, \dots, A_k$ to parami rozłączne zbiory skończone, to $|\bigcup_{i=1}^k A_i| = \sum_{i=1}^k |A_i|$.
 Przykład: Ile dwucyfrowych liczb ma podzielny przez 4 iloczyn cyfr je tworzących?

X -zbiór liczb dwucyfrowych spełniających powyższy warunek.

A -zbiór liczb dwucyfrowych, których cyfra dziesiątek jest podzielna przez 4 (4 lub 8).

B -zbiór liczb dwucyfrowych, których cyfra dziesiątek jest parzysta i niepodzielna przez 4 (2 lub 6).

C -zbiór liczb dwucyfrowych, których cyfra dziesiątek jest nieparzysta (1 lub 3 lub 5 lub 7 lub 9).

$A \cap B = B \cap C = A \cap C = \emptyset$, $A \cup B \cup C$ -wszystkie liczby dwucyfrowe.

$|A \cap X| = 2 \cdot 10 = 20$ (cyfra jedności dowolna)

$|B \cap X| = 2 \cdot 5 = 10$ (cyfra jedności parzysta)

$|C \cap X| = 5 \cdot 3 = 15$ (cyfra jedności podzielna przez 4 (0 lub 4 lub 8)

$|X| = 20 + 10 + 15 = 45$

- Przykład: Ile jest ciągów k -elementowych zbudowanych z elementów zbioru n -elementowego bez powtórzeń (*wariacji bez powtórzeń*)?

$$n(n-1)(n-2) \cdot \dots \cdot (n-k+2)(n-k+1) = \frac{n!}{(n-k)!}$$

jeśli $k = n$ to

$$n(n-1)(n-2) \cdot \dots \cdot 2 \cdot 1 = n!$$

Uwaga! Nie możemy do rozwiązania tego problemu stosować prawa mnożenia, bo gdy wybieramy różne elementy w pierwszym kroku, w drugim kroku mamy różne zbiory.

Niech $A \ni a \mapsto B_a$. Wtedy

$$|\{(a, b) : a \in A, b \in B_a\}| = |\bigcup_{a \in A} \{a\} \times B_a| = \sum_{a \in A} |\{a\} \times B_a| = \sum_{a \in A} |B_a|.$$

Z indukcji otrzymujemy:

Tw. *Ogólne prawo mnożenia*. Jeżeli pewna procedura może być rozbita na k kolejnych kroków z r_i wynikami w i -tym kroku dla $i = 1, \dots, k$, to w całej procedurze mamy $r_1 \cdot r_2 \cdot \dots \cdot r_k$ łącznych wyników (rozumianych jako uporządkowane ciągi wyników cząstkowych).

- Ile jest wariacji k -elementowych bez powtórzeń na zbiorze n -elementowym zawierających jeden konkretny element?
 Najpierw wybieramy miejsce dla tego elementu, a potem wybieramy $k-1$ elementów spośród $n-1$ na $k-1$ pozostałych miejsc: $k \cdot \frac{(n-1)!}{(n-1)-(k-1)!} = k \cdot \frac{(n-1)!}{(n-k)!}$.

Ile jest wariacji k -elementowych z powtórzeniami na zbiorze n -elementowym zawierających jeden konkretny element?
 $k \cdot n^{k-1}$ -**rozumowanie błędne!**

Niech $k = 3$, $n = 4$ a wybranym elementem będzie 1. Wtedy ciąg $(1, 1, 1)$ został policzony 3-krotnie.

Rozumowanie poprawne:

Liczba ciągów nie zawierających danego elementu : $(n-1)^k$. Stąd liczba ciągów zawierających ten element : $n^k - (n-1)^k$.

- Tw. *Zasada bijekcji*. Niech A, B -zbiory skończone. Jeśli istnieje bijekcja $f : A \rightarrow B$, to $|A| = |B|$.

Przykłady:

- Ile jest podzbiorów zbioru n -elementowego ?

Niech $X = \{x_1, \dots, x_n\}$ oraz $A \subset X$ wtedy A przyporządkowujemy ciąg binarny n -elementowy $(a_1, \dots, a_n)$, gdzie

$$a_i = \begin{cases} 1 & \text{jeśli } x_i \in A \\ 0 & \text{jeśli } x_i \notin A \end{cases}$$

Jest to bijekcja. Stąd liczba podzbiorów zbioru X jest równa $2^n = 2^{|X|}$.

- Liczba sposobów pokolorowania k identycznych kul przy pomocy n -kolorów =
= liczba sposobów rozłożenia k identycznych kul w n szufladach, np. dla $k = 9$, $n = 5$ jeden ze sposobów to:

$$ooo|o| \quad |oooo|o$$

= liczba ciągów binarnych, w których jest k zer i $n - 1$ jedynek

$$0, 0, 0, 1, 0, 1, 1, 0, 0, 0, 0, 1, 0$$

=liczba najkrótszych dróg na Manhattanie z A do B =

=liczba rozwiązań w liczbach nieujemnych całkowitych równania

$$x_1 + \dots + x_n = k \text{ gdzie } x_i \geq 0, x_i \in Z \text{ dla } i = 1, \dots, n.$$

- Tw. *Ogólna zasada bijekcji*. Jeśli $f : A \rightarrow B$ takie, że $\forall b \in B |f^{-1}(b)| = n$ oraz $\forall b, c \in B f^{-1}(b) \cap f^{-1}(c) = \emptyset \Rightarrow b = c$ to $|A| = n|B|$

Przykłady:

- Ile jest podzbiorów k -elementowych zbioru n -elementowego (*kombinacji k -elementowych zbioru n -elementowego*) ?
Liczba wariacji bez powtórzeń k -elementowych zbioru n -elementowego to $\frac{n!}{(n-k)!}$. Niech $f((a_1, \dots, a_k)) = \{a_1, \dots, a_k\}$ przyporządkowuje ciągowi o różnych elementach zbiór jego elementów. Wtedy $|f^{-1}(\{a_1, \dots, a_k\})| = k!$, bo $k!$ ciągów ma ten sam zbiór elementów. Stąd liczba kombinacji k -elementowych zbioru n -elementowego to $\frac{n!}{k!(n-k)!} = \binom{n}{k}$.
Stąd otrzymujemy:

$$2^n = \sum_{k=0}^n \binom{n}{k}.$$

oraz

liczba ciągów binarnych, w których jest k zer i $n - 1$ jedynek =

= liczba podzbiorów $n - 1$ -elementowych zbioru $n - 1 + k$ -elementowego = $\binom{n-1+k}{n-1}$.

- Pokazać, że $(a + b)^n = \sum_{k=0}^n \binom{n}{k} a^k b^{n-k}$.

Współczynnik przy $a^k b^{n-k}$ w $(a + b)^n$ jest równy liczbie sposobów wyboru k nawiasów spośród n , z których do mnożenia bierzemy a , a z pozostałych $n - k$ bierzemy b , czyli jest równy $\binom{n}{k}$.

–

$$\binom{n}{k} = \binom{n-1}{k} + \binom{n-1}{k-1}$$

Trójkąt Pascala:

$$\begin{array}{cccccc} & & & & & & 1 \\ & & & & & & & 1 \\ & & & & & & & & 1 \\ & & & & & & & & & 1 \\ & & & & & & & & & & 1 \\ & & & & & & & & & & & 1 \\ & & & & & & & & & & & & 1 \\ & & & & & & & & & & & & & 1 \\ & & & & & & & & & & & & & & 1 \\ & & & & & & & & & & & & & & & 1 \\ & & & & & & & & & & & & & & & & 1 \\ & & & & & & & & & & & & & & & & & 1 \\ & & & & & & & & & & & & & & & & & & 1 \\ & & & & & & & & & & & & & & & & & & & 1 \\ & 1 \\ & 1 \\ & 1 \end{array}$$